

Van
Programmasecretaris NOiV

Aan
Deelnemers bijeenkomst

cc
NOiV

Datum
7 mei 2009

Kenmerk

Betreft
Bijeenkomst staatssecretaris Heemskerk met open organisaties

Auteur
Rogier Jongejan

Telefoon
070 – 888 7717

Bijeenkomst staatssecretaris Heemskerk met open organisaties

Datum	23 april 2009
Locatie	Ministerie van Economische Zaken, Den Haag
Deelnemers	Frans Nauta (voorzitter), Frank Heemskerk (Ministerie van EZ), Jeroen Visser (Holland Open), Arjen Kamphuis (Gendo B.V.), Stefan de Konink (Vrijschrift), Wouter Tebbens (Free Knowledge Institute), Hinde ten Berge (Free Knowledge Institute), Michiel Leenaars (NLnet), Valentijn Sessink (OpenOffice.nl), Bert Bakker (OpenDoc Society), Tom Peelen (OpenDoc Society), Jan Willem Broekema (ISOC.nl), Sanne te Meerman (NN-Open), Paula Westhoven (Ministerie van EZ), Tom Visser (Ministerie van EZ), Ineke Schop (NOiV), Rogier Jongejan (NOiV) (verslag)

Inleiding

Dit verslag is opgesteld naar aanleiding van de bijeenkomst georganiseerd met staatssecretaris Heemskerk en een aantal open organisaties op 23 april 2009 te Den Haag. Tijdens deze brainstormsessie zijn vertegenwoordigers van enkele open organisaties uitgenodigd om praktische ideeën te presenteren aan de staatssecretaris die een bijdrage kunnen leveren aan de uitvoering van het actieplan Nederland Open in Verbinding (NOiV). Deze ideeën zijn ontstaan tijdens de Open Tafel NOiV op 25 februari 2009¹ en vervolgens ter voorbereiding van deze bijeenkomst op hoofdlijnen uitgewerkt.

Introductie bijeenkomst

Ter introductie van deze bijeenkomst schetst staatssecretaris Heemskerk de achtergrond van het actieplan NOiV en de stand van zaken daarvan. Daarbij wordt opgemerkt dat dit dossier een taai vraagstuk is en dat het een uitdaging is om te komen van beleid naar uitvoering. De huidige stand van zaken van de uitvoering van actieplan NOiV is beschreven in de voortgangsrapportage die inmiddels naar de Tweede Kamer is gestuurd. Daarbij wordt opgemerkt dat de staatssecretaris blij is dat de aanwezigen bereid zijn om mee te denken over de invulling van de maatschappelijke aspecten van open standaarden en open source software. De staatssecretaris wil graag ieder kwartaal een dergelijk overleg.

¹ NOiV (2009), *Verslag Open Tafel Nederland Open in Verbinding*, 25 februari 2009

Frans Nauta merkt op dat het van belang is bijeenkomsten, zoals op deze dag georganiseerd, meer te institutionaliseren. Zo kunnen signalen en kansen met betrekking tot de uitvoering van actieplan NOiV worden besproken en daarnaast kan de staatssecretaris aangesloten blijven bij de ontwikkelingen. Een naam voor deze bijeenkomsten dient nader te worden bepaald.

Ten slotte wordt door de staatssecretaris opgemerkt dat het niet mogelijk is dat naar aanleiding van deze bijeenkomst direct budgetten worden toegekend. Dergelijke trajecten gaan immers volgens aanbestedingsprocedures. Wel heeft de staatssecretaris twee instrumenten gekregen voor concretisering van ideeën en plannen op het gebied van open standaarden en open source software, namelijk het programmabureau NOiV en het programma Digivaardig & Digibewust.

Toelichting op ideeën en plannen

In onderstaand overzicht wordt op hoofdlijnen uiteengezet welke ideeën en plannen zijn gepresenteerd aan de staatssecretaris.

Idee 1: Implementeren voorbeeldprojecten

Jeroen Visser, Holland Open

Idee is om projecten op het gebied van open standaarden en open source software op te zetten en inhoudelijk te begeleiden. Inhoudelijke begeleiding moet worden gezien als coachen of challengen. Deze projecten kunnen dienen als voorbeeldproject voor andere organisaties. Om deze voorbeeldprojecten te begeleiden, dient geld beschikbaar te worden gesteld.

Idee 2: Open source software als middel om tot open standaarden te komen

Sanne te Meerman, NN-Open

In plaats van dat open standaarden worden gezien als 'enabler' voor de toepassing van open source software, wordt dit principe omgedraaid: open source software kan dienen als middel om te komen tot open standaarden. Als open source software in de infrastructuur belandt, dan kunnen open standaarden vanzelf worden uitgerold: 'alles wordt een koppelvlak': olievlekwerking.

Idee 3: Crash team ICT uitsluiting

Michiel Leenaars, NLnet

Gesteld wordt dat de rol van 'bad cop' (optreden tegen gesloten standaarden) niet een rol is voor programmabureau NOiV. Programmabureau NOiV heeft juist de rol van 'good cop' (enthousiasmerend aanjager). Deze rollen lijken bij één partij niet goed samen te gaan. Daarom wordt voorgesteld om een escalatieladder - een 'gesloten standaarden brigade' - in

het leven te roepen. Bij deze brigade kunnen organisaties aankloppen om te melden als door een aanbesteder wordt gevraagd om gesloten standaarden. Verschillende varianten van een dergelijk escalatiekanaal zijn mogelijk.

Idee 4: Competentiepool ICT

Michiel Leenaars, NLnet

Voorgesteld wordt een competentiepool (kennispool) in te richten van medewerkers die verstand hebben van open standaarden en open source software. In plaats van het opleggen van kennis, kan dit worden gepositioneerd als een voorrecht (preferential right) om kennis op het gebied van open standaarden en open source software op te doen. Hierbij geldt als doel dat open standaarden en open source software als voorwaarden worden opgenomen in functieprofielen. Als voorbeeld wordt gewezen op het Duitse ministerie van Buitenlandse Zaken, die dit concept al hebben ingevoerd.

Reactie staatssecretaris: Interessant om mogelijkheden van dit idee te verkennen. Hierbij is samenwerking met het ministerie van BZK noodzakelijk.

Idee 5: Scholing voor ambtenaren

Hinde ten Berge, Free Knowledge Institute

Gewezen wordt op de 'Free Technology Academy', een project waarin het Free Knowledge Institute en de Open Universiteit samenwerken aan de ontwikkeling van een opleiding (WO) op het gebied van open standaarden en open source software. Het idee is om onderwijs- en lestrajecten in te richten voor enerzijds hoger management en anderzijds ICT-management. Hierbij wordt alleen gebruik gemaakt van open / vrij materiaal. Inmiddels is hiervoor al veel materiaal beschikbaar.

Reactie staatssecretaris: Verstandig idee. Hierbij dient onderzocht te worden wat de Rijksacademie in combinatie met programma Digivaardig & Digibewust hierin kunnen betekenen. Dit hangt samen met het idee om een competentiepool in te richten (idee 4). Voor het benaderen van de doelgroep kan wellicht worden samengewerkt met ambassadeur Erik Gerritsen.

Idee 6: Vrije software en open standaarden in het MBO en HBO

Wouter Tebbens, Free Knowledge Institute

Gesteld wordt dat er een gebrek is aan systeembeheerders die verstand hebben van open standaarden en open source software. Daarnaast is er gebrek aan trainings- en lesmateriaal op het gebied van open standaarden en open source software. Daarom wordt voorgesteld om een opleidingsprogramma in te richten: het vrije technologie onderwijs (VTO) voor MBO en HBO. Daarbinnen wordt een onderscheid gemaakt tussen vier lagen, te weten: certificering,

cursusontwikkeling, deskundigheidsbevordering, community-vorming. Op 24 april is een overleg gepland met onderwijsinstellingen om dit idee uit te werken.

Reactie staatssecretaris: Goed om niet alleen academisch onderwijs in te richten, maar ook MBO en HBO aan te sluiten. Afgesproken wordt dat, als dit initiatief van de grond is gekomen, de staatssecretaris komt openen.

Idee 7: Open werkplek

Ineke Schop, programmabureau NOiV

Vanuit programmabureau NOiV wordt een project opgestart om de implementatie van een open werkplek een krachtige impuls te geven. Daarbij wordt aangesloten op bestaande initiatieven, onder andere van DWR, Open Amsterdam en het St. Antonius Ziekenhuis (Nieuwegein). Een belangrijke doelstelling is om samen met de open community implementatievoorbeelden van een open werkplek zichtbaar te maken.

Idee 8: Ondersteuning bij migratie naar open sjablonen

Bert Bakker & Tom Peelen, OpenDoc Society

Om de kritische massa te bereiken, is het van belang om voorbeelden zichtbaar te maken. Gewezen wordt op de migratie van sjablonen en templates van een gesloten naar een open bestandsformaat. Dit draagt bij aan de zichtbaarheid van het open bestandsformaat. Gezocht dient te worden naar mogelijkheden om overheidsorganisaties hierin te ondersteunen.

Idee 9: 'Open huis' / clubhuis voor open organisaties

Frans Nauta

Voor het professionaliseren van de open organisaties is behoefte aan een gebouw ('paraplu') en andere middelen. Dit draagt bij aan het borgen van de continuïteit van de rol die open organisaties kunnen spelen bij de uitvoering van het actieplan NOiV. Een vergelijking wordt gemaakt met een model dat wordt gehanteerd door milieufederaties (regionale / provinciale samenwerkingsverbanden van organisaties).

Idee 10: EZ als goed voorbeeld

Valentijn Sessink, OpenOffice.nl / Holland Open

Gesteld wordt dat gekozen moet worden voor hoge zichtbaarheid van open standaarden en open source software (vergelijking m.b.t. zichtbaarheid: automatiseren begint op de desktop). Als EZ overstapt op open source software kan dit dienen als goed voorbeeld voor andere overheidsorganisaties: beeldbepalende en (de facto) standaard-bepalende organisaties.

Reactie staatssecretaris: voorgesteld wordt dat Valentijn een afspraak maakt met Eric Wiebes (EZ). Tom Visser zorgt voor het maken van deze afspraak.

Idee 11: Pas fundamentele spelregels IT strategie aan

Arjen Kamphuis (Gendo B.V.)

In drie slides wordt het volgende benadrukt:

1. 'Het gaat om de desktop': in de motie-Vendrik werd al gesteld dat de desktop de bottleneck is. Hier is de verstoring van de markt het grootst
2. Zorg dat wordt vastgehouden aan het einddoel bij de ontwikkeling van de IT-strategie: het doel is immers helder. Zo wordt voorkomen dat bestaande afhankelijkheden worden verheven tot uitgangspunt. Stil staan is geen optie.
3. 'De vervuiler betaalt': exit kosten die worden gemaakt voor het weggaan bij gesloten software, dienen te worden gerelateerd aan de gesloten systemen (veroorzaker van kosten) en niet aan de nieuw aan te schaffen open systemen (opvolger). Dit betekent een verschuiving van de knip voor deze transitiekosten in de Total Cost of Ownership (TCO).

Reactie staatssecretaris: ondanks de verschuiving van exit kosten, gaat het nog steeds om kosten: het blijft belastinggeld.

Afronding

Na de toelichtingen op de ideeën wordt afgesproken om in september weer een bijeenkomst te organiseren. Voor de zomer zal programmabureau NOiV laten weten met welke ideeën nog dit jaar een start gemaakt kan worden binnen het NOiV programma 2009. Sommige ideeën passen beter binnen Digivaardig & Digibewust. In dat geval zal het programmabureau contact leggen met ECP. In de vergadering van september wordt een kort statusrapport per project met de staatssecretaris besproken.